

İlkokul Öğrencilerinde Problem Çözmenin Yordayıcıları Olarak Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş ile Yaşam Doyumu

Emotional and Psychological Well-Being and Life Satisfaction as Predictors of Problem Solving among Primary School Students

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Enes SAĞAR ¹

Öz

Bu çalışmada, duygusal ve psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu değişkenlerinin ilkökul öğrencilerinin problem çözme düzeylerini ne kadar yordadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında araştırma ilişkisel tarama modeline dayalı yürütülmüştür. Araştırma grubu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Burdur ili Bucak ilçesinde devlete ait olan ilkökul kurumlarında öğrenim gören 198 (% 52.7) erkek, 178 (%47.3) kız olmak üzere toplam 376 öğrenciden oluşmuştur. Veri toplama araçları olarak “Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri”, “Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği”, “Çocuklar İçin Yaşam Doyumu Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde pearson momentler çarpım korelasyonu analizi ve çoklu doğrusal regresyon analiz (adimsal) yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yordayıcı güçleri bakımından sırasıyla “duygusal ve psikolojik iyi oluş” ve “yaşam doyumu” değişkenlerinin ilkökul öğrencilerinin problem çözme düzeylerini anlamlı şekilde yordadıkları ortaya çıkmıştır. Duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu değişkenlerinin birlikte problem çözme düzeyinin %31’ini açıkladığı belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular alanyazın ışığında tartışılmış ve ileride yapılacak araştırmalar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, öğrenci, problem çözme, duygusal ve psikolojik iyi oluş, yaşam doyumu

Makale Türü: Araştırma

Abstract

In this study, it is aimed to examine how much the variables of emotional and psychological well-being and life satisfaction predict the problem solving levels of primary school children. For this purpose, a correlational study was conducted. The research group consisted of a total of 376 students, 198 (52.7%) boys and 178 (47.3%) girls, studying at state primary schools in the Bucak district of Burdur province in the 2020-2021 academic year. “Problem Solving Inventory for Children”, “Emotional and Psychological Well-being Scale for Stirling Children”, “Life Satisfaction Scale for Children” and “Personal Information Form” were used as data collection tools. Pearson product-moment correlation analysis and multiple linear regression analysis (stepwise) method were used in the statistical analysis of the data. As a result of the research, it was revealed that the variables of “emotional and psychological well-being” and “life satisfaction”, respectively, in terms of their predictive power, significantly predicted the problem solving levels of primary school students. It was determined that the variables of emotional and psychological well-being and life satisfaction together explained 31% of the problem solving level. The findings obtained from the research were discussed in the light of the literature and suggestions were presented for future research.

Keywords: Primary school, student, problem solving, emotional and psychological well-being, life satisfaction

Paper Type: Research

¹Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, mehmetenes15@gmail.com

Atf için (to cite): Sağar, M. E. (2022). İlkokul öğrencilerinde problem çözmenin yordayıcıları olarak duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(4), 1274-1288.

Giriş

Karmaşık yaşam şartları bireyleri çeşitli problemlerle karşılaştırmakta ve problemlerle etkin biçimde başa çıkmaları için çözüm arayışına sürüklemektedir. Bu durumda bireylerin kaliteli bir yaşam sürdürebilmesi ve aktif olarak sorunların üstesinden gelebilmesi için karşılaştıkları problemlerle mücadele edebilecek problem çözme becerisine sahip olması önemli ve dikkat çekici bir konudur (Khan, Younas & Ashraf, 2016; Parwati, Sudiarta, Mariawan & Widiana, 2018; Tan, Tan, Mohd Hashim, Lee, Ong & Yaacob, 2019).

Problem kişilerin hedeflerine ulaşırken karşılaştıkları engellerden dolayı zihinsel ve fiziksel olarak sıkıntılar yaşamalarına yol açan güçlükler olarak nitelendirilmektedir. Bireylerin engel durumu karşısında anlık tepkiler geliştiremedikleri; ancak farklı fikir ve çözüm yolları arasından seçim yaparak çözüme kavuşturabilecekleri bir durumu ifade etmektedir (D'Zurilla, Nezu, & Maydeu-Olivares, 2002; Evans, 1997; Morgan, 1991). Bu çözümde bir amaç olmasına rağmen bu amaca ilişkin çözüme nasıl ulaşılacağı bilinmemesi problem durumunu ortaya koymakta ve bu durum bireyleri düşünmeye teşvik etmektedir. Kişinin probleme ilişkin bilgilerinin doğasını incelemesi problemin çözümüne yönelik çıkarımlar elde etmesini sağlamaktadır (Lorenzo, 2005; Novick & Bassok, 2005). Bu bağlamda problem çözme belirlenen amacı elde etmek için kişilerin karşı karşıya kaldıkları güçlükleri ortadan kaldırmalarına yönelik, önceki yaşantıları aracılığıyla öğrenilenlerin basit şekilde uygulanmasından öte bunlara yeni çözüm seçenekleri sunabilme adına harcadıkları ve bir dizi çaba gerektiren bir süreç şeklinde tanımlanmaktadır (Bingham, 1998; Heppner & Petersen, 1982; Khan, Younas & Ashraf, 2016; Lorenzo, 2005). Bu süreç problemi anlama, plan yapma, planı uygulama ve problem çözme sürecini tekrar kontrol etme adımlarından meydana gelmekte ve problem çözme becerisi olarak ifade edilmektedir (Polya, 1957). D'Zurilla ve Goldfried (1971) bu süreci sorunlu durumun üstesinden gelmek için farklı alternatifler belirleyerek bunlar arasından en etkili olanı seçme olasılığı olarak ele almakta ve problem çözmenin genel yönelim, problem tanımı ve formülasyonu, alternatiflerin oluşturulması, karar verme ve doğrulama şeklinde beş aşamadan meydana geldiğini belirtmektedir. Bu aşamalardan *genel yönelim*, kişinin bir duruma yaklaşım biçiminin, o duruma vereceği tepkiyi etkileyebileceği ve bu bağlamda bireylerin probleme hayatın normal bir parçası olarak ve bunların bir çoğu ile etkili biçimde başa çıkmanın mümkün olduğu gerçeğini kabul ederek yaklaşmaları gereken aşamadır. Bireyler problemler ortaya çıktığında onları tanımalı ve problemlere dürtüsel tepki vermelerinin ya da hiçbir şey yapmamalarının çözümü engelleyeceğinin farkında olmalıdır. *Problem tanımı ve formülasyonu* aşaması problemleri durumun, ayrıntılı olarak ele alınarak iyi tanımlanmış bir biçimde sunulmasıdır. Burada amaç, problem çözme performansında istenmeyen bir değişkenlik kaynağından kaçınmaktır. *Alternatiflerin oluşturulması* aşamasında temel görev, belirli sorunlu duruma uygun olarak olası çözümler üretmek ve üretilenler arasından en etkili sonuca yönelik yanıt aramaktır. *Karar verme* aşaması üretilen alternatif eylem yolları ile eski çözüm yolları yeni seçeneklerle yer değiştirilerek problemin çözümüne karar verilmesidir. Ancak kişinin çözüme ilişkin tek bir seçeneği varsa bu aşamadan geçmek zorunda kalmamaktadır. *Doğrulama* aşaması ise; seçilen eylem planının değerlendirilmesidir. Bu adım olmadan kişi, problemin kaynağını görüp düzeltmez ve bu bağlamda yetersiz bir eylem tarzını sürdürmeye devam edebilir (D'Zurilla & Goldfried, 1971). Bu bağlamda problem çözme kişinin karşılaştığı sorunları çok yönlü inceleyerek farklı çözüm stratejileri üretmeleri ve bunları deneyerek etkili sonuca ulaşabilmelerini ele alan bir süreç olarak ifade edilebilir.

Her yaşta bireyin gereksinim duyduğu problem çözme becerileri, öğrencilerin de önemli ihtiyaçlarından birisidir. Nitekim öğrencilerin başarıya ulaşabilmelerinde bilgi düzeyinde kalmaları yeterli değildir. Öğrencilerin modern dünyaya uyum sağlayarak başarı elde edebilmeleri için problem çözme, yaratıcılık, yenilikçilik, üstbilgi, iletişim gibi birtakım becerileri kazanmaları önemli bir gerekliliktir (Rahman, 2019). Bilişsel süreçlerden bir tanesi olan problem çözme, öğrencilerin bir görevi nasıl tamamlamaları gerektiğini bilemedikleri durumlarla karşılaştıklarında sorunlar karşısında devreye girerek onların amaçlarına

ulaşmalarında bir çözüm veya yol bulmak için sistematik gözlem ve eleştirel düşünmeyi içeren bir süreçtir (Nurdyansyah, 2020; Rahman, 2019). Başarı üzerindeki olumlu etkileri nedeniyle problem çözmenin okul eğitim programlarının bir parçası olması önemli bir gerekliliktir (Larkin, McDermott, Simon & Simon, 1980). Problem çözmenin eğitim hayatında öğrencilerde başarıya katkı sağlamasının ve bilişsel yönünün yanı sıra bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştığı problemleri tanıma, bulma ya da çözüm geliştirme, kendi kendini yönetme gibi yönleri de bulunmaktadır (Nezu, Wilkins & Nezu, 2004). Bu bağlamda problem çözme becerisi ile bireyler hem günlük hem de akademik yaşamlarında karşılaştıkları sorunlarla etkin biçimde başa çıkabilmektedir (Karaoğlan Yılmaz, 2022). Dolayısıyla problem çözme becerisi bireylerin karşılaştığı sorunlara çözüm bulmaya çalışırken kullanılan bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bir süreç olarak da nitelendirilmektedir (Siu & Shek, 2010). Bir başka ifade ile kişinin çeşitli problemler ile başa çıkması konusunda çözüme ilişkin uyarlanabilir yollar aramasını ortaya koymaktadır (D'Zurilla & Nezu, 2007). Bu bağlamda problem çözme hem bilişsel, hem de sosyal ve psikolojik bir sürece vurgu yapması nedeniyle ilköğretim düzeyindeki öğrencilere kazandırılması gereken bir beceri olarak ifade edilebilir (Demitra & Sarjoko, 2018; Parwati, Sudiarta, Mariawan & Widiana, 2018).

Alanyazın incelendiğinde problem çözmenin psikolojik uyum (De la Fuente, Cardeñoso, Chang, Lucas, Li & Chang, 2022; Heppner & Anderson, 1985), başa çıkma (Akhtar, Kroener-Herwig, 2019; Huang, Li & Hsu, 2022; Sagone & De Caroli, 2014; Kumar, 2019), psikolojik sağlamlık (Pinar, Yıldırım & Sayın, 2018; Samsari & Soulis, 2019), öz-yeterlik (Kim & Sohn, 2019; Li, Eschenauer & Yang, 2013), akademik başarı (Beyazsaçlı, 2017; Hacatırjana, 2022), duygusal zeka (Ertuğrul & Kutluca, 2020; Zarean, Asadollah-pour & Roodsari, 2007), atılganlık (Seyedfatemi, Moshirabadi, Borimnejad & Haghani, 2014), öz-kontrol (Afzali, Soltangholi & Rahimi, 2021) gibi değişkenlerle ilişkili olduğu görülmüştür. Alanyazındaki mevcut bu değişkenlere ek olarak, duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu değişkenlerine yönelik bir incelemenin de önemli bir katkı sağlayacağı beklenmektedir. Bunun yanında bu çalışmanın ilkökul öğrencileri ile yürütülmesinin diğer yapılan çalışmalara bir alternatif olacağı ve bu konuya farkındalık getireceği söylenebilir. Bu gibi gerekçelerle ilkökul öğrencilerinde duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu değişkenlerinin problem çözme değişkeni ile ilişkili ve problem çözmenin anlamlı düzeyde birer yordayıcıları olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırma bağlamında problem çözme ile ilişkili olduğu düşünülen değişkenlerden ilki duygusal ve psikolojik iyi oluştur. Bu kavram temelini iyi oluştan almaktadır. İyi oluş üzerinde ilk çalışmaları Bradburn (1969) gerçekleştirmiş olup; bu kavramı olumlu duyguların olumsuz duygulardan daha fazla olması biçiminde tanımlamıştır. İyi oluş bireylerde mutluluğu, sağlıklı ve esenlik içerisinde olmayı ifade etmekte ve bireylerde pozitif durumları ele almaktadır (Deci & Ryan, 2008; Ryan & Deci, 2001; Ryff & Singer, 2008). İyi oluş kavramının psikolojik işlevsellik ve deneyimlere dikkat çeken yönünü oluşturan psikolojik iyi oluş, kişinin hem kendisi hem de yaşamını olumlu gözle değerlendirmesi, değişim, gelişim ve ilerlemelerine bağlı olarak yaşamının anlamlı olduğuna inanması, diğer bireylerle pozitif ve yararlı ilişkiler içerisinde olması, hedefleri doğrultusunda kendi kararlarını verebilmesi olarak ifade edilmektedir (Deci & Ryan, 2008; Keyes, Shmotkin & Ryff, 2002; Ryff, 1989; Ryff & Singer, 2008). Psikolojik iyi oluş üzerine kapsamlı çalışmalar yapan Ryff (1989) psikolojik iyi oluşu yaşam doyumu ile olumlu ve olumsuz duygulanım birleşiminin yanı sıra bireyin yaşamına ilişkin tutumlarını da kapsayan çok boyutlu bir yapı olduğunu belirtmektedir ve bu kavramı kendini kabul - özkabul, diğer kişilerle olumlu ilişkiler, özerklik - otonomi, çevresel hakimiyet - kontrol, yaşamın amacı ile kişisel gelişim olmak üzere altı boyutta ele almaktadır. Daha sonra psikolojik iyi oluşun pozitif psikoloji sağlık ölçütleri ve yaşam boyu gelişim kuramı kavramlarını da kapsadığını ele alarak bu altı boyutu kişisel gelişim, çevresel hâkimiyet, özerklik, diğer kişilerle olumlu ilişkiler, yaşam amacı ve kendini kabul şeklinde ifade etmiştir (Ryff, 1989, 1995). Diğer kavram olan duygusal iyi oluş ise, duyguların değerini anlayarak yaşamı olumlu biçimde ileriye taşımak amacıyla duyguları kullanma becerisidir. Bireyin anlık

duygusal durumunu ele alan ve karakterine yön veren olumlu, olumsuz etkilerin bir birleşimi olarak düşünülmekte, bireyin gündelik yaşamının duygusal olarak kalitesini ortaya koymaktadır. Yaşamdaki sevgi, sevinç gibi olumlu duygularla öfke, üzüntü, kaygı gibi olumsuz duyguların yoğunluk ve sıklığını ifade etmektedir (Kahneman & Deaton, 2010). Duygusal iyi oluş bireylerin yaşamındaki olumlu duyguların var ya da yok olmasını yansıtan belirtiler ile algılanan yaşam doyumu bağlamında ele alınmaktadır (Keyes, 2002). Bu doğrultuda duygusal ve psikolojik iyi oluş bireyin olumlu olumsuz tüm yaşam deneyimlerini göz önünde tutarak kendisine ilişkin pozitif değerlendirmelerine bağlı olarak kendini iyi hissetmesi ve yaşamdan doyum alması şeklinde ifade edilebilir. Araştırma kapsamında konu dikkate alındığında yaşadığı tüm deneyimleri olumlu değerlendirerek mutluluk ve esenlik içinde olan bireyler günlük yaşam sorunları ile problem çözme becerilerini kullanarak etkin bir şekilde başa çıkabilirler. Dolayısıyla problem çözme becerisi değişkeninin duygusal ve psikolojik iyi oluş ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada problem çözme ile ilişkili olduğu düşünülen diğer değişken ise yaşam doyumdur. Alanyazına Neugarten, Havighurst ve Tobin (1961) tarafından kazandırılan yaşam doyumu bireylerin ruh sağlığı ve toplumsal etkileşimlerine yön veren önemli faktörlerden bir tanesidir. Pozitif psikolojide iyi olma hali ve mutluluk olarak değerlendirilen öznel iyi oluşun bilişsel-yargısal boyutunu yaşam doyumu meydana getirmekte ve kişinin yaşamına ilişkin bilişsel yargılarını kapsamaktadır (Diener, 1984, 2000; Diener, Emmons, Larsen & Griffin, 1985; Diener & Suh, 1997). Yaşam doyumu kavramını tanımlamadan önce “doyum” kavramının açıklaması konuyu daha anlaşılır kılabilir. Doyum, kişinin beklenti, gereksinim, dilek ve isteklerinin karşılanması olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda “yaşam doyumu” istenilen (beklentilerin) ile sahip olunanların (elindeki olanların) karşılaştırılması sonucunda ulaşılan doyum olarak tanımlanmaktadır. Diğer başka ifade ile yaşam doyumu bireylerin içinde bulunduğu gerçek durum ile beklentilerinin karşılaştırması sonucunda ortaya çıkan memnuniyet olarak nitelendirilmektedir (Neugarten, Havighurst & Tobin, 1961; Diener, Emmons, Larsen & Griffin, 1985; Diener & Lucas, 1999; Myers & Diener, 1995). Belli bir duruma ilişkin doyum değil, genel anlamda bütün yaşantıdaki doyum olarak ele alınmaktadır. Moral, mutluluk vb. gibi farklı yönlerle ilişkin iyi olma halidir. Kişinin yaşam kalitesini kendi belirlemiş olduğu standartlara dayalı olarak değerlendirmesi durumunu ortaya koymaktadır (Shin & Johnson, 1978). Yapılan araştırma kapsamında konu göz önünde tutulduğunda tüm yaşamını olumlu değerlendirerek yaşamından memnun olan bireyler karşılaştıkları sorunlarla problem çözme becerilerini kullanarak mücadele edebilir ve çözüm yolları üretebilirler. Dolayısıyla problem çözme becerisi değişkeninin yaşam doyumu ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Problem çözme, bireylerin aktif yaşamlarında kişisel, sosyal ve akademik gibi alanlarda karşılaştıkları sorunlarla etkili biçimde başa çıkabilmeleri ve yaşama uyum sağlayabilmeleri bakımından önemli bir beceri alanıdır. Yaşam dönemleri göz önünde tutulduğunda ilkökul dönemi birtakım becerilerin kazandırılarak geliştirilmesi açısından değerlidir. İlkokul düzeyindeki öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar karşısında alternatif çözüm yolları üretmeleri ve problemleri ile etkili biçimde baş ederek hedeflerine uygun davranabilmeleri açısından problem çözme becerisinin kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda ilkökul düzeyindeki öğrencilerin bu beceriyi kazanıp geliştirmeleri, hem şu anda hem de gelecekteki yaşamları boyunca karşılaştıkları problemlerle mücadele etmelerini sağlayabilen önemli bir beceri alanı olarak değerlendirilebilir. Bu doğrultuda ilkökul öğrencilerinin problem çözme becerisi ile ilişkili olan başka değişkenlerin belirlenmesinin problem çözme becerisinin daha iyi anlaşılmasına ve buna bağlı yapılacak olan koruyucu ve iyileştirici ruh sağlığı çalışmalarına katkı sunacağı düşünülmektedir. Alanyazında problem çözme ile farklı değişkenlerin birlikte incelendiği araştırmalar mevcuttur. Ancak problem çözme değişkeni ile duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu değişkenlerinin birlikte incelendiği çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu gibi pozitif yaşama katkı sağlayan konuların problem çözme üzerinde farklı bir bakış açısı getireceği ve alana önemli bir katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmada, duygusal ve psikolojik iyi

oluş ile yaşam doyumu değişkenlerinin ilkökul öğrencilerinin problem çözme düzeylerini ne kadar yordadığını incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan araştırmada duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu değişkenleri ilkökul öğrencilerinin problem çözme düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?" sorusuna yanıt aranmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden birisi olan ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Söz konusu bu model iki ya da ikiden daha çok değişken arasında birlikte değişimin varlık ya da derecesini belirlemeyi hedef almaktadır (Karasar, 2016).

2.2. Araştırma Grubu

Araştırma grubunda, Burdur ili Bucak ilçesi'nde 2020-2021 eğitim-öğretim yılında farklı ilkokullarda (devlete ait) öğrenimini devam ettiren 376 öğrenci (198 (%52.7) erkek ve 178 (%47.3) kız) yer almıştır. Araştırma grubunun yaş ortalaması 10.78 ve yaş aralığı 9-11 olarak belirlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri

İlkokul düzeyindeki çocukların problem çözme becerisi konusunda kendilerini algılama düzeylerini ortaya koymak amacı ile Serin, Bulut Serin ve Saygılı (2010) tarafından geliştirilmiş olup 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı .80 şeklinde belirlenmiştir. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları $\chi^2 / df = 2.49$, RMSEA = 0.051, GFI = 0.92, CFI = 0.90 şeklindedir. Beşli likert tipindedir. Ölçekte toplam puanların artması ilkökul düzeyindeki çocukların problem çözme becerisinin yüksek olduğunu ifade etmektedir (Serin, Bulut Serin ve Saygılı, 2010). Bu araştırma kapsamında ölçeğin toplam puanlarına ilişkin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .90 olarak belirlenmiştir.

2.3.2. Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluş düzeylerini belirlemek amacıyla Liddle ve Carter'in (2015) geliştirdiği bu ölçeğin Türkçe uyarlaması Akın, Yılmaz, Özen, Raba ve Özhan (2016) tarafından yapılmıştır. 12 maddeden oluşan bu ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .90 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları $\chi^2 = 96.87$, $sd = 54$, RMSEA = .073, SRMR = .051, CFI = .93, IFI = .93, GFI = .90 şeklinde hesaplanmıştır. Beşli likert tipindedir. Ölçekte toplam puanların artması çocuklarda duygusal ve psikolojik iyi oluşun yüksek olduğunu ifade etmektedir (Akın, Yılmaz, Özen, Raba ve Özhan, 2016). Bu araştırmada ölçeğin toplam puanlarına ilişkin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .89 olarak belirlenmiştir.

2.3.3. Çocuklar İçin Yaşam Doyumu Ölçeği

Çocukların yaşam doyum düzeylerini belirlemek amacıyla Reichl ve Zumbo'nun (2009) geliştirdiği bu ölçeğin Türkçe uyarlaması Altay ve Ekşi (2018) tarafından yapılmıştır. 5 maddeden oluşan bu ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .79 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ($\chi^2 / sd = .801$, GFI = .996, AGFI = .989, CFI = 1.00, RMSEA = 0.000, RMR = 0.019) şeklinde hesaplanmıştır. Beşli likert tipindedir. Ölçekte toplam puanların artması yaşam doyumunun yüksek olduğunu ifade etmektedir (Altay ve Ekşi, 2018). Bu araştırmada ölçeğin toplam puanlarına ilişkin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .80 olarak belirlenmiştir.

2.3.4. Kişisel Bilgi Formu

Araştırma grubunda yer alan ilkökul öğrencilerinin yaş ve cinsiyet bilgilerini alabilmek amacı ile hazırlanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (Karar Tarihi: 25.06.2021; Toplantı: 08; Karar: 2021/289) etik kurul onayı ve ilgili veri toplama araçlarının uygulanabilmesi açısından Bucak İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izinler alınmıştır (Karar Tarihi: 01.06.2021; Sayı: E-83635555-604.01.01-25839135). Araştırma için gereken izinlerin sağlanmasının ardından araştırmanın verileri Google Form üzerinden online (çevrimiçi) yöntem ile toplanmıştır. Öğrencilerin araştırmaya davet edilmesinde, ilk olarak veri toplama araçları Google Form üzerinden hazırlanmış ve sonra e-posta aracılığı ile ilkökul öğrencilerine ulaştırmaları için öğretmenleri ve velilerine iletilmiştir. Araştırma gönüllü katılım esasına dayalı olup, araştırmaya katılmadan önce öğrencilerden aydınlatılmış onam istenmiştir. Bunun yanında veri toplama süreci gizlilik ilkesi ile yürütülmüş ve bilgilendirme yapılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Veri analizi pearson momentler çarpım korelasyonu analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi (adımsal) ile yapılmıştır. Araştırma bağlamında başlangıçta verilerin çoklu doğrusal regresyon analizi bakımından uygunluğunun değerlendirilmesi açısından veri setlerinde normallik ve doğrusallığa bakılmıştır. Veri setinin normallik (çok değişkenli) ve doğrusallık varsayımlarının güçleşmesine yol açan uç değerlerin bulunup bulunmadığı mahalalanobis uzaklık (13.82), cook's (Cook' <1) ve leverage values (.000 - .020) değerleri ile incelenmiştir. Bunun yanında veri setleri çarpıklık (+1/-1), basıklık değerleri, saçılım ve histogram grafikleri açısından da değerlendirilmeye alınmıştır. Bu incelemelere dayalı olarak 7 kişinin verilerinin veri analizini etkileyebilecek düzeyde uç değerler bulundurması sebebiyle bu veriler veri setinden çıkartılmıştır. Veri setlerine ait doğrusallık ve normallik koşullarının yanında yordayan değişken sayısına dikkat edildiğinde örneklem büyüklüğünün de çalışma açısından uygunluk taşıdığı belirlenmiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizine ait bir diğer varsayım ise yordayıcı değişkenler arasında yüksek bağıntı katsayısının bulunmamasıdır. Buna bağlı yürütülen incelemeler sonucu yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağlantılı olarak tanımlanabilecek .80 üzerinde bir korelasyon değerinin bulunmadığı (Tablo 2), tolerans değerlerinin .20'den yüksek, VIF değerlerinin 10'dan küçük ve CI değerlerinin ise 30'dan küçük olduğu görülmüştür. Hataların bağımsız olması şartına yönelik incelemede Durbin-Watson değerinin 1 ile 3 arasında (DW = 1.44) olduğu ve bir problem taşımadığı görülmüştür. Tüm yapılan incelemeler doğrultusunda verilerin analize uygunluk gösterdiği belirlenerek bu bağlamda araştırma verileri çoklu doğrusal regresyon analiz (adımsal) yöntemine tabi tutulmuştur. Araştırmada .05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır (Akbulut, 2010; Büyüköztürk, 2011).

3. Bulgular

Araştırmanın bulgular bölümünde, ilk başta değişkenlerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri, sonra pearson momentler çarpım korelasyon analiz katsayıları ve en son olarak çoklu doğrusal regresyon analiz (adımsal) sonuçları sunulmuştur. Aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

	N	$\bar{X}$	SS
Problem Çözme (P.Ç.)	376	89.14	16.37
Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş (D.P.İ.O)	376	47.04	8.01
Yaşam Doyumu (Y.D.)	376	20.63	3.91

Tablo 1'e göre araştırma grubuna ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri; problem çözme ($\bar{X} = 89.14$; $SS = 16.37$), duygusal ve psikolojik iyi oluş ($\bar{X} = 47.04$; $SS = 8.01$) ve yaşam doyumu ($\bar{X} = 20.63$; $SS = 3.91$) olarak belirlenmiştir. Problem çözme, duygusal ve psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu değişkenleri arasındaki ilişkiler pearson momentler çarpım korelasyonu ile incelenmiştir. Bulgular Tablo 2 verilmiştir.

Tablo 2. Değişkenlere ilişkin Pearson momentler çarpım korelasyon analiz katsayıları

	P.Ç.	D.P.İ.O	Y.D.
Problem Çözme (P.Ç.)	1		
Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş (D.P.İ.O)	.554**	1	
Yaşam Doyumu (Y.D.)	.396**	.587**	1

** $p < .01$

Tablo 2'ye göre problem çözme ile duygusal ve psikolojik iyi oluş ($r = .554, p < .01$) ve yaşam doyumu ($r = .396, p < .01$) arasında orta düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Ayrıca tablo 2 incelendiğinde yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağılantılık olarak tanımlanabilecek .80 üzerinde bir korelasyon değerinin olmadığı da görülmüştür. Daha sonra duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu değişkenlerinin ilkökul öğrencilerinin problem çözme becerisini yordama gücünü saptamak için çoklu doğrusal regresyon analiz (adımsal) değerleri incelenmiş ve bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Çoklu doğrusal regresyon analiz (adımsal) sonuçları

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Std. Edilmiş Kat.Say.	<i>t</i>	İkili <i>r</i>	Kıs. <i>r</i>	<i>R</i>	<i>R</i> ²	<i>F</i>	<i>Sd</i>
	<i>B</i>	<i>Std. Hata</i>								
1.(Sabit)	35.90	4.19		8.54**						
D.P.İ.O	1.13	.088	.554	12.86**	.554	.554	.554 ^a	.305	165.43**	1-374
2.(Sabit)	32.64	4.47		26.52**						
D.P.İ.O	1.00	.108	.490	9.25**	.554	.432	.561 ^b	.314	85.52**	2-373
Y.D.	.455	.222	.109	2.05**	.396	.106				

** $p < .01$

Tablo 3'e göre çoklu doğrusal regresyon analizinin birinci adımında incelenen duygusal ve psikolojik iyi oluş değişkeninin problem çözmeyi yordamada beta katsayısı .554'tür. Beta katsayısının anlamlılığına ilişkin *t* testi sonucunun anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir ($t = 12.86, p < .01$). Tek başına duygusal ve psikolojik iyi oluş değişkeni problem çözmeyi %30'unu açıklamaktadır ($R = .554; R^2 = .305, p < .01; F_{1/374} = 165.43, p < .01$)

Çoklu doğrusal regresyon analizinin ikinci adımında modele duygusal ve psikolojik iyi oluş değişkeninin yanı sıra yaşam doyumu değişkeni de girmiştir. Duygusal ve psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu değişkenleri birlikte problem çözmeyi %31'ini açıklamaktadır ($R = .561; R^2 = .314, p < .01; F_{2/373} = 85.52, p < .01$). Duygusal ve psikolojik iyi oluş değişkeninin beta katsayısı .490; yaşam doyumu değişkeninin beta katsayısı .109'dur. Beta katsayısının anlamlılığına ilişkin *t* testi sonuçlarının anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir ($t_{DPIO} = 9.25, p < .01; t_{YD} = 2.05, p < .01$). Yapılan çoklu doğrusal regresyon analiz sonucunda duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu değişkenlerinin problem çözmeyi anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Modeldeki değişkenlere ilişkin beta değerleri dikkate alındığında ilkökul öğrencilerinde problem çözme becerisini ilk sırada “duygusal ve psikolojik iyi oluş”, ikinci sırada “yaşam doyumu” değişkenlerinin anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda problem çözme ile duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu arasında orta düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında yapılan çalışma sonucunda duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu değişkenlerinin problem çözme değişkeninin anlamlı düzeyde yordayıcıları olduğu görülmüştür. Duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu değişkenleri birlikte problem çözmeyi %31'ini açıklamıştır. İlkokul öğrencilerinde problem çözmeyi birinci sırada “duygusal ve psikolojik iyi oluş”, ikinci sırada “yaşam doyumu” değişkenlerinin anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir.

Bu çalışma sonucunda ilkokul öğrencilerinde problem çözme birinci sırada duygusal ve psikolojik iyi oluş değişkeninin anlamlı düzeyde yordadığı ve aralarında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bu sonuç bağlamında ilkokul öğrencilerinin duygusal ve psikolojik iyi oluş düzeyi arttıkça problem çözme düzeyinin de arttığı söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Miller (2001), Uçar (2018) tarafından yürütülen çalışmalarda psikolojik iyi oluş ile problem çözme arasında anlamlı ilişkinin olduğu ve Kakabararee ve Ezati (2017) tarafından yapılan çalışmada duygusal iyi oluş ile problem çözme arasında anlamlı ilişkinin olduğu sonuçlarını desteklemektedir. Ayrıca bu çalışma sonucu alanyazındaki problem çözme ile iyi oluş arasında bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşan çalışmalarla tutarlıdır (Cenkseven-Önder & Çolakadioğlu, 2013; Samsari & Soulis, 2019). Bunun yanı sıra alanyazındaki sosyal problem çözme ile iyi oluş arasında ilişkinin olduğu araştırma sonuçlarının da bu araştırmanın sonucu ile uyumlu olduğu görülmektedir (Aburezeq & Kasik, 2021; Chang, D'Zurilla & Sanna, 2009; Dikmen, 2019; Siu & Shek, 2010). Heppner ve Krauskopf (1987) problem çözmenin, problemlerle başa çıkma kavramı ile eş değer olduğunu ve bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları problemleri çözebilmelerine yönelik kendilerini olumlu ya da olumsuz değerlendirme biçimlerinin problem çözmedeki performanslarını doğrudan etkilediğini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda alanyazın incelendiğinde problem çözme bağlamında ele alınan başa çıkma ile iyi oluş arasında ilişkinin olduğu sonucuna ulaşan çalışma sonuçları da bu çalışma sonucu ile uyumludur (Akhtar, Kroener-Herwig, 2019; Blalock, DeVellis & Giorgino 1995; Frydenberg & Lewis, 2009; Huang, Li & Hsu, 2022; Sagone & De Caroli, 2014; Kumar, 2019; Tomás, Sancho, Melendez & Mayordomo, 2012). Yapılan bu araştırma sonucu ve diğer araştırma sonuçları bir bütün olarak değerlendirildiğinde bireylerin duygusal ve psikolojik iyi oluş düzeyleri ne kadar yüksek ise o oranda problem çözme becerilerinin de arttığı söylenebilir. Bir başka açıdan bireylerin problemleriyle başa çıkma ve problemlerine çözüm üretmelerinde tüm yaşam deneyimlerini pozitif değerlendirerek kendini iyi hissetmesi ve yaşamdan doyum alabilmesinin önemli bir işleve sahip olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, ilkokul öğrencilerinde duygusal ve psikolojik iyi oluşun artırılmasının, problem çözme becerisinin artırılmasına yardımcı olması beklenmektedir.

İlkokul öğrencileri ile gerçekleştirilen bu çalışmada problem çözme duygusal ve psikolojik iyi oluş değişkeninden sonra yaşam doyumunu değişkeninin anlamlı düzeyde yordadığı ve aralarında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Bir diğer ifadeyle ilkokul öğrencilerinin yaşam doyumunu düzeyi arttıkça problem çözmenin de arttığı söylenebilir. Bu sonuç doğrultusunda alanyazın incelendiğinde bu sonucu doğrudan destekler nitelikte araştırma sonuçlarına rastlanmıştır. Örneğin, Büyüksahin Çevik, Yavuz ve Güzel Yüce (2016), Kağan ve Başgöze (2020), Khan, Younas ve Ashraf (2016); Öztürk ve Karagün (2020); Tan, Tan, Mohd Hashim, Lee, Ong ve Yaacob (2019) tarafından yürütülen araştırmalarda yaşam doyumunun problem çözme ile pozitif ilişkili olduğu ve problem çözme düzeyi yüksek olan bireylerin yüksek düzeyde yaşam doyumuna sahip olduğu sonuçlarını bu araştırmadan elde edilen sonuç desteklemektedir. Ayrıca bu çalışmanın sonucu Suldo ve Huebner (2006) tarafından yapılan çalışmada yüksek düzeyde duygusal ve davranışsal problem çözen bireylerin yaşam doyumlarının da yüksek olduğu sonucu ile uyumludur. McMillan ve Morris, (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırmada problem çözme ve başa çıkmanın, iş/yaşam çatışması ile yaşam doyumunu arasındaki olumsuz ilişkiye kısmen aracılık ettiği sonucu da bu çalışma sonucu ile tutarlılık arz etmektedir. Bunun yanı sıra Milas, Martinović Klarić, Malnar, Saftić, Šupe-Domić ve Slavich (2021) ve Reyes, Satorres, Delhom, Bueno-Pacheco ve Meléndez (2021) tarafından yapılan araştırmalarda başa çıkma ve yaşam doyumunu arasında bir ilişkinin olduğu sonuçları da bu çalışma sonucu ile uyumlu görülmektedir. Alanyazın incelenmeye devam edildiğinde bu çalışma sonucunun sosyal problem çözme ve yaşam doyumunu arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar ile de tutarlı olduğu görülmektedir (De la Fuente, Chang, Cardeñoso & Chang, 2019; Gál, Kasik, Jámbori, Fejes & Nagy, 2022; Jiang, Lyons & Huebner, 2016). Bu çalışma sonuçları ve yapılan çalışmadan ulaşılan sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerini artırmada yaşam

doyumunu düzeylerini artırmanın önemli bir işlevi olduğu söylenebilir. Bu bağlamda ilkökul öğrencilerinde yaşam doyumunun artırılmasının, problem çözme becerilerinin artırılmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

Yapılan çalışma sonucuna dayalı olarak duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumunu düzeyleri yüksek olan ilkökul öğrencilerinin yüksek düzeyde problem çözme becerisine sahip olduğu ifade edilebilir. Araştırma bu önemli sonucun yanı sıra bazı sınırlılıklar barındırmaktadır. Bu sınırlılıklar; araştırma grubunda sadece ilkökul öğrencilerinin yer alması, problem çözme becerisiyle sadece duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumunu değişkenlerinin incelenmesi, araştırmanın nicel verilerle gerçekleştirilmesi gibidir. Bu noktada benzer şekilde yapılacak bir araştırma ilkökul öğrencilerinin dışında farklı araştırma grupları (ergen, üniversite öğrencisi, yetişkin grupları vb.) üzerinde yapılabilir. Bu çalışmada problem çözme becerisi ile yalnızca duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumunu değişkenleri incelemeye alınmış olup diğer ilişkili olabilecek psikolojik faktörler dikkate alınmamıştır. İleride yürütülecek çalışmalarda farklı değişkenlerin problem çözme becerisi üzerinde yordayıcılığı araştırılabilir. Bu çalışma ilişkisel araştırma biçiminde yürütüldüğü için problem çözme becerisi ile duygusal ve psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunu arasındaki neden-sonuç ilişkilerini ele almamaktadır. Yapılacak olan çalışmalarda problem çözme becerisi ile duygusal ve psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunu arasındaki neden-sonuç ilişkilerine odaklanılabilir. Bu çalışma ile alanyazındaki mevcut bulgulara alternatif olarak, ilkökul öğrencilerinde duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumunun problem çözmenin yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda ilkökul öğrencilerinde problem çözme becerisini artırma çalışmalarında onların duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumunu düzeylerinde de artış oluşturabilecek çalışmalar sunulabilir. Bu doğrultuda duygusal ve psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunu ile ilgili yürütülen eğitici programlar problem çözme becerisi üzerinde de yürütülebilir. İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerisini kazanmaları yönünde karşılaştığı sorunlara karşı farklı çözüm alternatifleri geliştirme becerileri kazanmalarına ve problemlerle başa çıkarak yaşama uyum sağlayabilmelerine yönelik danışmanlık faaliyetleri hazırlanarak uygulanabilir. Bu konuda eğitim ve seminer çalışmaları verilerek ilkökul öğrencilerinin problem çözme becerisini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Aburezeq, K., & Kasik, L. (2021). The relationship between social problem solving and psychological well-being: A literature review. *Romanian Journal of Psychological Studies*, 9(special issue), 3-16.
- Afzali, A., Soltangholi, F., & Rahimi, G. (2021). Predicting Academic Engagement Based on Problem Solving Styles, Self-Control, and Emotional Expression in University Students. *Biquarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning*, 9(17), 107-121. <https://doi.org/10.22084/J.PSYCHOLOGY.2021.22665.2224>.
- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Akhtar, M., Kroener-Herwig, B. (2019). Coping Styles and Socio-demographic Variables as Predictors of Psychological Well-Being among International Students Belonging to Different Cultures. *Current Psychology*, 38(3), 618-626. <https://doi.org/10.1007/s12144-017-9635-3>.
- Akın, A., Yılmaz, S., Özen, Y., Raba, S., & Özhan, Y. (2016). Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliği. *V. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi*, bildiri kitabı içinde (ss. 74-79). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- Altay, D. & Ekşi, H. (2018, Ekim). *Çocuklar için yaşam doyumunu ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması*. 5. Uluslararası Eğitim Bilimleri Sempozyumu'nda sunulan tam metin bildiri (ss. 354-362), İstanbul, Türkiye.

- Beyazsaçlı, M. (2016). Relationship between problem solving skills and academic achievement. *The Anthropologist*, 25(3), 288-293. <https://doi.org/10.1080/09720073.2016.11892118>.
- Bingham, A. (1998). *Çocuklarda problem çözme yeteneklerinin geliştirilmesi* (Çev. A. F. Oğuzhan). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Blalock, S. J., DeVellis, B. M., & Giorgino, K. B. (1995). The relationship between coping and psychological well-being among people with osteoarthritis: A problem-specific approach. *Annals of Behavioral Medicine*, 17(2), 107-115. <https://doi.org/10.1007/BF02895059>.
- Bradburn, N. M. (1969). *The structure of psychological well being*. Aldine Publishing Company: Chicago.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. 15. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyükaşahin Çevik, G., Yavuz, G. & Güzel Yüce, S. (2016). Ergenlerin okul yaşam kalitesi ile yaşam doyumunun problem çözme ve sosyal destekle ilişkisi: Afgan özbekleri ile yapılan bir yapısal eşitlik modeli çalışması. *Journal of International Social Research*, 9(43), 1405-1417. <https://doi.org/10.17719/jisr.20164317711>.
- Cenkseven-Önder, F. & Çolakkadıoğlu, O. (2013). Decision-making and problem-solving as a well-being indicator among adolescents. *Educational Research and Reviews*, 8(11), 720-727. <https://doi.org/10.5897/ERR12.151>.
- Chang, E. C., D’Zurilla, T. J., & Sanna, L. J. (2009). Social problem solving as a mediator of the link between stress and psychological well-being in middle-adulthood. *Cognitive Therapy and Research*, 33(1), 33-49. <https://doi.org/10.1007/s10608-007-9155-9>.
- De la Fuente, A., Cardeñoso, O., Chang, E. C., Lucas, A. G., Li, M., & Chang, O. D. (2022). The role of problem-solving ability, beyond academic motivation, in college students’ psychological adjustment. *Current Psychology*, 1-10. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-02945-y>.
- De la Fuente, A., Chang, E. C., Cardeñoso, O., & Chang, O. D. (2019). The psychological impact of social problem solving under stress in adults: Debased life satisfaction, heightened depressed mood, or both?. *Personality and Individual Differences*, 146, 46-52. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.03.033>.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Hedonia, eudaimonia, and well-being: An introduction. *Journal of Happiness Studies*, 9(1), 1-11. <https://doi.org/10.1007/s10902-006-9018-1>.
- Demitra & Sarjoko (2018). Effects of handep cooperative learning based on indigenous knowledge on mathematical problem solving skill. *International Journal of Instruction*, 11(2), 103-114. <https://doi.org/10.12973/iji.2018.1128a>.
- Diener, E. & Lucas, R. E. (1999). *11 personality and subjective well-being. Well-being: Foundations of hedonic psychology*. Russell: Sage Foundation.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95, 542-575. <https://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.95.3.542>.
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for anational index. *American Psychologist*, 55(1), 34-43. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.34>.

- Diener, E., & Suh, E. (1997). Measuring quality of life: Economic, social, and subjective indicators. *Social Indicators Research*, 40(1-2), 189–216. <https://doi.org/10.1023/A:1006859511756>.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13.
- Dikmen, C. (2019). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşu ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- D'Zurilla, T. J. & Nezu, A. M. (2007). *Problem-solving therapy: A positive approach to clinical intervention*. New York: Spring Publishing Company.
- D'zurilla, T. J., & Goldfried, M. R. (1971). Problem solving and behavior modification. *Journal of Abnormal Psychology*, 78(1), 107-126. <https://doi.org/10.1037/h0031360>.
- D'Zurilla, T. J., Nezu, A. M., & Maydeu-Olivares, A. (2002). *Social Problem-solving Inventory-Revised (SPSI-R)*. New York: Multi-Health Systems.
- Ertuğrul, N., & Kutluca, A. Y. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerileri ilişkisi. *Academy Journal of Educational Sciences*, 4(1), 1-10. <https://doi.org/10.31805/acjes.656153>.
- Evans, J. R. (1997). Creativity in OR/MS: The creative problem-solving process, Part 1. *Interfaces*, 27(5), 78-83. <https://doi.org/10.1287/inte.27.5.78>.
- Frydenberg, E., & Lewis, R. (2009). The relationship between problem-solving efficacy and coping amongst Australian adolescents. *British Journal of Guidance & Counselling*, 37(1), 51-64. <https://doi.org/10.1080/03069880802534054>.
- Gál, Z., Kasik, L., Jámboři, S., Fejes, J. B., & Nagy, K. (2022). Social problem-solving, life satisfaction and well-being among high school and university students. *International Journal of School & Educational Psychology*, 10(1), 170-180. <https://doi.org/10.1080/21683603.2020.1856249>.
- Hacatrjana, L. (2022). Flexibility to Change the Solution: An Indicator of Problem Solving That Predicted 9th Grade Students' Academic Achievement during Distance Learning, in Parallel to Reasoning Abilities and Parental Education. *Journal of Intelligence*, 10(7), 1-17. <https://doi.org/10.3390/jintelligence10010007>.
- Heppner, P. P., & Anderson, W. P. (1985). The relationship between problem-solving self-appraisal and psychological adjustment. *Cognitive Therapy and Research*, 9(4), 415-427. <https://doi.org/10.1007/BF01173090>.
- Heppner, P. P., & Krauskopf, C. J. (1987). An information-processing approach to personal problem solving. *The Counseling Psychologist*, 15(3), 371-447. <https://doi.org/10.1177/0011000087153001>.
- Heppner, P. P., & Petersen, C. H. (1982). The development and implications of a personal problem-solving inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 29(1), 66–75. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.29.1.66>.
- Huang, H. Y., Li, H., & Hsu, Y. C. (2022). Coping, COVID knowledge, communication, and HBCU student's emotional well-being: Mediating role of perceived control and social connectedness. *Journal of Community Psychology*, 1-23. <https://doi.org/10.1002/jcop.22824>.

- Jiang, X., Lyons, M. D., & Huebner, E. S. (2016). An examination of the reciprocal relations between life satisfaction and social problem solving in early adolescents. *Journal of Adolescence*, 53, 141-151. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.09.004>.
- Kağan, M., & Başgöze, F. (2020). Zihinsel yetersizliği olan çocuğa sahip ebeveynlerin problem çözme becerileri ile yaşam doyumlarının incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, Eğitim ve Toplum Özel sayısı*, 10(16), 5651-5680. <https://doi.org/10.26466/opus.787019>.
- Kahneman, D., & Deaton, A. (2010). High income improves evaluation of life but not emotional well-being. *Proceedings of the national academy of sciences*, 107(38), 16489-16493. <https://doi.org/10.1073/pnas.1011492107>.
- Kakabararee, K., & Ezati, N. (2017). The pattern of structural relations between social problem solving, perception of the quality of social relationships, and emotional well-being. *Thoughts and Behavior in Clinical Psychology*, 12(43), 7-16.
- Karaoğlan Yılmaz, F. G. (2022). Utilizing learning analytics to support students' academic self-efficacy and problem-solving skills. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 31(2), 175-191. <https://doi.org/10.1007/s40299-020-00548-4>.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (31. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Keyes, C. L. M. (2002). The mental health continuum: From languishing to flourishing in life. *Journal of Health and Social Research*, 43, 207-222. <https://doi.org/10.2307/3090197>.
- Keyes, C. L., Shmotkin, D., & Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007-1022. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.82.6.1007>.
- Khan, M. J., Younas, T., & Ashraf, S. (2016). Problem solving styles as predictor of life satisfaction among university students. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 209-222.
- Kim, M. S., & Sohn, S. K. (2019). Emotional intelligence, problem solving ability, self efficacy, and clinical performance among nursing students: a structural equation model. *Korean Journal of Adult Nursing*, 31(4), 380-388. <https://doi.org/10.7475/kjan.2019.31.4.380>.
- Kumar, R. (2019). Resilience, psychological well-being, and coping strategies in medical students. *Indian Journal of Psychiatric Nursing*, 16(2), 92-97. <https://www.ijpn.in/text.asp?2019/16/2/92/276346>.
- Larkin, J. H., McDermott, J., Simon, D. P., & Simon, H. A. (1980). Models of competence in solving physics problems. *Cognitive Science*, 4(4), 317-345. https://doi.org/10.1207/s15516709cog0404_1.
- Li, M. H., Eschenauer, R., & Yang, Y. (2013). Influence of efficacy and resilience on problem solving in the United States, Taiwan, and China. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 41(3), 144-157. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1912.2013.00033.x>.
- Liddle, I., & Carter, G. F. (2015). Emotional and psychological well-being in children: The development and validation of the Stirling Children's Well-being Scale. *Educational Psychology in Practice*, 31(2), 174-185. <https://doi.org/10.1080/02667363.2015.1008409>.
- Lorenzo, M. (2005). The development, implementation, and evaluation of a problem solving heuristic. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 3(1), 33-58. <https://doi.org/10.1007/s10763-004-8359-7>.

- McMillan, H. S., & Morris, M. L. (2012). Examining the relationship between work/life conflict and life satisfaction in executives: The importance of problem-solving coping interventions and HRD. *Advances in Developing Human Resources*, 14(4), 640-663. <https://doi.org/10.1177/1523422312455626>.
- Milas, G., Martinović Klarić, I., Malnar, A., Saftić, V., Šupe-Domić, D., & Slavich, G. M. (2021). The impact of stress and coping strategies on life satisfaction in a national sample of adolescents: A structural equation modelling approach. *Stress and health*, 37(5), 1026-1034. <https://doi.org/10.1002/smi.3050>.
- Miller, L. S. (2001). *Psychological well-being among university students: Problem solving, career-decision-making attitudes, and program commitment* (Unpublished doctoral dissertations). University of Ottawa, Canada.
- Morgan, C. T. (1991) *Psikolojiye Giriş* (Çev. Hüsni Arıcı ve başk.). 9. Baskı, Meteksan: Ankara.
- Myers, D. G. & Diener, E. (1995). Who is happy?. *Psychological Science*, 6(1), 10-19. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-9280.1995.tb00298.x>.
- Neugarten, B. L., Havighurst, R. J., & Tobin, S. S. (1961). *The Measurement of Life Satisfaction. Journal of Gerontology*, 16(2), 134-143. <https://doi.org/10.1093/geronj/16.2.134>.
- Nezu, A. M., Wilkins, V. M., & Nezu, C. M. (2004). Social problem solving, stress, and negative affect. In E. C. Chang, T. J. D’Zurilla, & L. J. Sanna (Eds.), *Social problem solving* (pp. 49-65). Washington, DC: American Psychological Association.
- Novick, L.R., & Bassok, M. (2005). Problem Solving. In Holyoak, K.J. & Morrison, R.G. (Eds.), *The Cambridge Handbook of Thinking and Reasoning* (pp.321-350). Cambridge: University Press.
- Nurdyansyah, N. (2020). A new model oriented on the values of science, islamic, and problem-solving in elementary schools. *Hamdard Islamicus*, 43(2), 2870-2884. <http://eprints.umsida.ac.id/id/eprint/8228>.
- Öztürk, F. & Karagün, E. (2020). Investigation of life satisfaction and interpersonal problem-solving skills of high school students according to their sports status. *Educational Research and Reviews*, 15(7), 426-432. <https://doi.org/10.5897/ERR2020.4017>.
- Parwati, N., Sudiarta, I., Mariawan, I., & Widiana, I. (2018). Local wisdom-oriented problem solving learning model to improve mathematical problem solving ability. *Journal of Technology and Science Education*, 8(4), 310-320. <https://doi.org/10.3926/jotse.401>.
- Pınar, S. E., Yıldırım, G., & Sayın, N. (2018). Investigating the psychological resilience, self-confidence and problem-solving skills of midwife candidates. *Nurse Education Today*, 64, 144-149. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.02.014>.
- Polya, G. (1957). *How to solve it, by George Polya*. (2nd ed). Princeton: Princeton University Press.
- Rahman, M. (2019). 21st Century Skill'Problem Solving': Defining the Concept. *Rahman, MM (2019). 21st Century Skill "Problem Solving": Defining the Concept. Asian Journal of Interdisciplinary Research*, 2(1), 64-74. <https://doi.org/10.34256/ajir1917>.
- Reyes, M. F., Satorres, E., Delhom, I., Bueno-Pacheco, A., & Meléndez, J. C. (2021). Coping and Life Satisfaction in Colombian Older Adults. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(20), 1-8. <https://doi.org/10.3390/ijerph182010584>.

- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 141-166. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.141>.
- Ryff, C. D. & Singer, B. H. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies*, 9(1), 13-39. <https://doi.org/10.1007/s10902-006-9019-0>.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.57.6.1069>.
- Ryff, C. D. (1995). Psychological well-being in adult life. *Current Directions in Psychological Science*, 4(4), 99-104. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.ep10772395>.
- Sagone, E., & De Caroli, M. E. (2014). A correlational study on dispositional resilience, psychological well-being, and coping strategies in university students. *American Journal of Educational Research*, 2(7), 463-471. <https://doi.org/10.12691/education-2-7-5>.
- Samsari, E. P., & Soulis, S. G. (2019). Problem solving and resilience self-efficacy as factors of subjective well-being in greek individuals with and without physical disabilities. *International Journal of Special Education*, 33(4), 938-953.
- Serin, O., Bulut-Serin, N. & Saygılı, G. (2010). İlköğretim düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri'nin (ÇPÇE) geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 9(2), 446-458. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8595/106912>.
- Seyedfatemi, N., Moshirabadi, Z., Borimnejad, L., & Haghani, H. (2014). Relationship between problem solving and assertiveness skills among nursing students. *Hayat*, 19(3), 70-81. <http://hayat.tums.ac.ir/article-1-633-en.html>.
- Shin, D. C., & Johnson, D. M. (1978). Avowed happiness as an overall assessment of the quality of life. *Social Indicators Research*, 5, 475-492. <https://doi.org/10.1007/BF00352944>.
- Siu, A. M., & Shek, D. T. (2010). Social problem solving as a predictor of well-being in adolescents and young adults. *Social Indicators Research*, 95(3), 393-406. <https://doi.org/10.1007/s11205-009-9527-5>.
- Suldo, S. M., & Huebner, E. S. (2006). Is extremely high life satisfaction during adolescence advantageous?. *Social Indicators Research*, 78(2), 179-203. <https://doi.org/10.1007/s11205-005-8208-2>.
- Tan, C. S., Tan, S. A., Mohd Hashim, I. H., Lee, M. N., Ong, A. W. H., & Yaacob, S. N. B. (2019). Problem-solving ability and stress mediate the relationship between creativity and happiness. *Creativity Research Journal*, 31(1), 15-25. <https://doi.org/10.1080/10400419.2019.1568155>.
- Tomás, J. M., Sancho, P., Melendez, J. C., & Mayordomo, T. (2012). Resilience and coping as predictors of general well-being in the elderly: A structural equation modeling approach. *Aging & Mental Health*, 16(3), 317-326. <https://doi.org/10.1080/13607863.2011.615737>.
- Uçar, E. (2018). *Psikolojik iyi oluş yordayıcısı olarak dindarlık, evlilik doyumu ve problem çözme* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Zarean, M., Asadollah-pour, A., & Roodsari, B. P. (2007). Relationship between emotional intelligence and problem-solving styles with general health. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 13(2), 166-172. <http://ijpcp.iuims.ac.ir/article-1-167-en.html>.

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.

Kurul adı: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma Ve Yayın Etiği Kurulu

Tarih: 25.06.2021

No: 2021/289